

ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Σύνθετο είναι το «παζλ» για τη χορήγηση σύνταξης στις περιπτώσεις της διαδοχικής ασφάλισης, καθώς η σχετική απόφαση δεν εκδίδεται πάντα από το τελευταίο Ταμείο. Στην περίπτωση που οι ασφαλισμένοι δεν πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η αίτησή τους εξετάζεται από το προηγούμενο ταμείο στο οποίο είχαν ένσημα.

Για να είναι το τελευταίο Ταμείο αυτό το οποίο θα χορηγήσει τη σύνταξη θα πρέπει ο ασφαλισμένος να έχει συμπληρώσει σε αυτό 1.500 ημέρες, από τις οποίες 500 ημέρες μέσα στην τελευταία πενταετία

Με βάση τη νομοθεσία, οι φορείς στους οποίους έχει υπαχθεί κατά τη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου ο εργαζόμενος χωρίζονται στον απονέμοντα φορέα και τους συμμετέχοντες φορείς. Ειδικότερα προβλέπονται τα εξής:

Απονέμων φορέας είναι το Ταμείο που με βάση τη νομοθεσία, κρίνεται αρμόδιο και τελικά χορηγεί τη σύνταξη. Η σύνταξη υπολογίζεται στο σύνολό της από τον απονέμοντα φορέα με συμμετοχή τμηματικών ποσών των συμμετεχόντων.

Συμμετέχων φορέας λέγεται το Ταμείο στο οποίο έχει ασφαλιστεί ο εργαζόμενος αλλά δεν είναι, με βάση τη νομοθεσία, το αρμόδιο για τη χορήγηση της σύνταξης. Συμμετέχει στη δαπάνη για τη χορήγηση της σύνταξης από τον απονέμοντα φορέα.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι πως ο τελευταίος φορέας που είναι ασφαλισμένος ο αιτών δεν είναι πάντοτε και ο απονέμων. Είναι όμως εκείνος στον οποίο θα πρέπει να γίνει η κατάθεση της σχετικής αίτησης.

Εφόσον δεν υπάρχει η προϋπόθεση αυτή η δυνατότητα συνταξιοδότησης εξετάζεται από τους άλλους φορείς στους οποίους έχει ασφαλιστεί ο εργαζόμενος με πρώτον εκείνο στο οποίο έχει ο εργαζόμενος τον περισσότερο χρόνο ασφάλισης (εξαιρουμένου του τελευταίου φορέα).

Η διαδικασία

Ο κάθε φορέας λοιπόν εξετάζει με βάση τη νομοθεσία του το αίτημα και εφόσον ο εργαζόμενος συμπληρώνει τις προϋποθέσεις του, ο φορέας αυτός καθίσταται απονέμων, δηλαδή αναλαμβάνει την υποχρέωση για τη χορήγηση της σύνταξης.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως στην περίπτωση που κανένας από τους άλλους φορείς δεν μπορεί να χορηγήσει σύνταξη με βάση τη νομοθεσία του, τότε ο τελευταίος φορέας χορηγεί τη σύνταξη με 1.000 τουλάχιστον ημέρες στην ασφάλισή του, εκ των οποίων 300 την τελευταία πενταετία. Βέβαια η χορήγηση της σύνταξης προϋποθέτει πέρα από τις 1.500 και 500 ή τις 1.000 και 300 ημέρες αντίστοιχα, ο εργαζόμενος να έχει συμπληρώσει τις προβλεπόμενες λοιπές προϋποθέσεις του απονέμοντος φορέα (όριο ηλικίας και έτη ασφάλισης).

Οι καθυστερήσεις φτάνουν τα δύο χρόνια

Μεγάλη υπομονή πρέπει να διαθέτουν όσοι έχουν διαδοχική ασφάλιση, καθώς η έκδοση της συνταξιοδοτικής απόφασης καθυστερεί σημαντικά. Ενδεικτικά αναφέρεται πως υπάρχουν περιπτώσεις ταμείων -π.χ. NAT- που η καθυστέρηση μπορεί να φτάσει ακόμα και τα δύο έτη.

Στο ΙΚΑ -που είναι και ο συνήθης συμμετέχων φορέας- η έκδοση της σχετικής απόφασης καθυστερεί συνήθως από 14 έως 16 μήνες. Στον Οργανισμό Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών ο χρόνος αναμονής φτάνει ή και ξεπερνά τους 10 μήνες.

Στους δημοσίους υπαλλήλους απονέμεται η παροχή με μόνο τον χρόνο του Δημοσίου και στη συνέχεια, όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία του συμμετέχοντος φορέα, χορηγείται και το τμηματικό ποσό.

Αυξήσεις με τον νέο τρόπο υπολογισμού του ποσού

Νέος τρόπος υπολογισμού της σύνταξης εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2011 σε όσες περιπτώσεις υπάρχει διαδοχική ασφάλιση, καθώς έχουν αλλάξει όλοι οι συντελεστές. Οι νέες ρυθμίσεις έχουν οδηγήσει στην αύξηση των συντάξεων κατά μέσο όρο 12% για μεγάλες κατηγορίες ασφαλισμένων σε σχέση με το ποσό που θα έπαιρναν εάν είχαν αποχωρήσει μέχρι το τέλος του 2010.

Η βασική διαφορά είναι πως με τις ρυθμίσεις που ίσχυαν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2010 οι αποδοχές των εργαζομένων επικαιροποιούνταν μόνο με τις μεταβολές του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Με την εφαρμογή του νόμου 3863/2010 από το 2011 οι αποδοχές επικαιροποιούνται και με τον συντελεστή ωρίμανσης που φθάνει μέχρι και υπερδιπλασιασμό των συντάξιμων αποδοχών.

Κερδισμένοι από τις προωθούμενες ρυθμίσεις είναι κατά κύριο λόγο όσοι ασφαλισμένοι ξεκίνησαν από ταμεία μισθωτών (π.χ. ΙΚΑ) και στη συνέχεια "πέρασαν" στους φορείς των αυτοαπασχολούμενων, στο Δημόσιο ή στα ειδικά ταμεία (ΔΕΚΟ και τράπεζες). Τη μεγαλύτερη αύξηση στο ποσό της σύνταξης έχουν όσοι συμπλήρωσαν πολλά έτη ασφάλισης με υψηλές αποδοχές αλλά και σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα από την τελευταία ημέρα ασφάλισης στον συμμετέχοντα φορέα.

Αντιθέτως δεν υπάρχει διαφορά στο τελικό ποσό της σύνταξης για:

- Όσους παίρνουν τα κατώτερα όρια
- Όσους είχαν αρχικά ασφαλιστεί σε Ταμεία αυτοαπασχολούμενων και στη συνέχεια "πέρασαν" σε Ταμεία μισθωτών.
- Όσους έχει μεσολάβήσει πολύ μικρό χρονικό διάστημα από την αλλαγή φορέα.

Πώς αξιοποιείται ξεχωριστά ο χρόνος ασφάλισης

Δαιδαλώδες είναι το θεσμικό πλαίσιο για την έξοδο στη σύνταξη των ασφαλισμένων, που καλύπτονται από τουλάχιστον δύο Ταμεία. Στη διαδοχική

ασφάλιση εφαρμόζονται ειδικές ρυθμίσεις για τον καθορισμό του φορέα που αποδίδει τη σύνταξη, για τον υπολογισμό του ποσού αλλά και για τον τρόπο αναγνώρισης των ημερών εργασίας που έχουν διανυθεί σε διαφορετικά ταμεία.

Με βάση τη νομοθεσία, διαδοχική ασφάλιση έχουμε στις περιπτώσεις που έχει διανυθεί συντάξιμος χρόνος σε περισσότερους από ένα ταμεία κύριας ή επικουρικής ασφάλισης. Ο υποψήφιος συνταξιούχος μπορεί να κάνει χρήση του χρόνου ασφάλισής του για θεμελίωση δικαιώματος αλλά και για να αιτηθεί συνταξιοδότησεως ακόμη κι αν ο χρόνος αυτός έχει διανυθεί σε περισσότερους από έναν φορείς.

Ο υποψήφιος συνταξιούχος μπορεί να κάνει χρήση του χρόνου ασφάλισής του για θεμελίωση δικαιώματος αλλά και για να αιτηθεί συνταξιοδότησεως ακόμη κι αν ο χρόνος αυτός έχει διανυθεί σε περισσότερους από

Ο υποψήφιος συνταξιούχος μπορεί να κάνει χρήση του χρόνου ασφάλισής του για θεμελίωση δικαιώματος αλλά και για να αιτηθεί συνταξιοδότησεως ακόμη κι αν ο χρόνος αυτός έχει διανυθεί σε περισσότερους από έναν φορείς

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι πως οι διατάξεις της διαδοχικής εφαρμόζονται μόνο μεταξύ ομοειδών φορέων. Δηλαδή μεταξύ ταμείων κύριας ασφάλισης συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου, μεταξύ επικουρικών, μεταξύ ταμείων πρόνοιας και μεταξύ φορέων υγειονομικής περίθαλψης.

Αντιθέτως δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές μεταξύ ταμείου κύριας ασφάλισης με επικουρικό ταμείο ή μεταξύ επικουρικού και ταμείου πρόνοιας κ.ά. Έτσι χρόνος που έχει διανυθεί στο ΕΤΕΑΜ ή σε άλλο επικουρικό ταμείο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί αθροιστικά με τις διατάξεις της διαδοχικής σε συνδυασμό με κύριο φορέα ασφάλισης.

Δύο «ταχύτητες» εφαρμόζονται στο δημόσιο, καθώς οι διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης ισχύουν μόνο για όσους έχουν προσληφθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 1983. Για τους μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 1982 απασχοληθέντες με οιοδήποτε καθεστώς στο δημόσιο συνεχίζουν να ισχύουν οι διατάξεις για αναγνώριση του χρόνου με εξαγορά. Το κόστος της εξαγοράς είναι 7% επί των συντάξιμων αποδοχών τη στιγμή της αίτησης.

Δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί σε ποιο όριο ηλικίας θα μεταβιβάζει τον φάκελο ύστερα από απόρριψη ο μη αρμόδιος για απονομή φορέας

Δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί σε ποιο όριο ηλικίας θα μεταβιβάζει τον φάκελο ύστερα από απόρριψη ο μη αρμόδιος για απονομή φορέας

Επιλογές

Οι υποψήφιοι συνταξιούχοι -ανεξαρτήτως Ταμείου- πρέπει να γνωρίζουν πως η εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής δεν είναι υποχρεωτική. Στις περισσότερες, βέβαια, περιπτώσεις ο εργαζόμενος δεν έχει άλλη επιλογή από το να ζητήσει να συνυπολογιστεί ο χρόνος διαδοχικής ασφάλισης για να μπορέσει να ανοίξει την πόρτα εξόδου.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που ο εργαζόμενος μπορεί να αξιοποιήσει ξεχωριστά τον χρόνο ασφάλισης σε κάθε Ταμείο. Αυτό συμβαίνει όταν με τους χρόνους αυτούς ιδωμένους χωριστά θεμελιώνεται αυτοτελές δικαίωμα από τον κάθε ασφαλιστικό φορέα.

Σε αυτήν την περίπτωση ο ασφαλισμένος εμπίπτει στην κατηγορία των διπλοσυνταξιούχων και δύνатаι να λάβει για το χρόνο που έχει στον δεύτερο φορέα μια ακόμα σύνταξη. Μετά τις τελευταίες αλλαγές, για να λάβει κάποιος δεύτερη σύνταξη, θα πρέπει να έχει συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας του και τουλάχιστον 16 έτη για μειωμένη κατά 50% σύνταξη ή 20 για πλήρη.

Ανοιχτά μέτωπα μετά την αύξηση των ορίων ηλικίας

Εκκρεμή ζητήματα παραμένουν από την εφαρμογή της διαδοχικής ασφάλισης. Οπως τονίζει ο δικηγόρος Διονύσης Ρίζος: μετά την ψήφιση του τελευταίου νόμου με την αύξηση των ορίων ηλικίας έχουν δημιουργηθεί αρκετά ερωτήματα σε σχέση με την εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής και πώς αυτή θα γίνεται από εδώ και πέρα. Σε αυτό έχει συντελέσει το γεγονός ότι δεν έχουν εκδοθεί ακόμη αρκετές εγκύκλιοι αλλά και απαντήσεις σε ερωτήματα φορέων από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ετσι δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί σε ποιο όριο ηλικίας θα μεταβιβάζει τον φάκελο ύστερα από απόρριψη ο μη αρμόδιος για απονομή φορέας. Για παράδειγμα ασφαλισμένος του ΟΑΕΕ με 20 έτη ασφάλισης και 4 έτη στο ΙΚΑ είχε το δικαίωμα στα 60 του να καταθέσει την αίτηση στον ΟΑΕΕ ο οποίος θα απέρριπτε και θα μεταβίβαζε τον σχετικό φάκελο για απονομή στο ΙΚΑ. Πλέον με το όριο του ΟΑΕΕ να αυξάνεται από 1η Ιανουαρίου 2013 στα 62 δεν διευκρινίζεται αν θα μεταβιβάζεται ο φάκελος στα 60 ή στα 62.

Αλλαγή φορέα

Επίσης εκκρεμότητα υπάρχει και με τη δυνατότητα αλλαγής φορέα καθώς δεν έχει διευκρινιστεί εάν για τη θεμελίωση θα λαμβάνεται υπόψη η χρονιά συμπλήρωσης των προϋποθέσεων ανεξαρτήτως φορέα με ενιαία αντιμετώπιση του χρόνου ως προβλέπει ο νόμος ή θα γίνεται μετά τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων της αλλαγής. Για το εν λόγω θέμα εκκρεμεί ερώτημα εδώ και περίπου 1,5 χρόνο.

Τέλος σημαντικό θέμα χωρίς απάντηση έχει προκύψει στις περιπτώσεις των μητέρων ανήλικων τέκνων που έχουν συμπληρώσει τις 5.500 ημέρες ασφάλισης όντας σε άλλο φορέα και κατόπιν άλλαξαν επανασφαλιζόμενες στο ΙΚΑ ή σκέφτονται σήμερα να αλλάξουν. Ο νόμος ρητά προβλέπει την ενιαία αντιμετώπιση του εν λόγω χρόνου, όμως είναι απαραίτητη η απάντηση και στο συγκεκριμένο ζήτημα από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Πότε δεν υπάρχει διαδοχική

Ο χρόνος που διανύθηκε στην ασφάλιση δεν υπολογίζεται στις εξής περιπτώσεις:

- Όταν έχουν για τον χρόνο αυτό επιστραφεί οι ασφαλιστικές εισφορές.
- Όταν υπάρχει παράλληλη ασφάλιση οπότε υπολογίζεται ο χρόνος μόνο του ενός ταμείου (βλ. παρακάτω).
- Όταν έχει χορηγηθεί σύνταξη για τον χρόνο αυτό η οποία εξακολουθεί να καταβάλλεται.
- Όταν δεν έχουν καταβληθεί οι ασφαλιστικές εισφορές.

Σε αντίθεση με τη διαδοχική ασφάλιση, όταν υπάρχει χρόνος που έχει διανυθεί ταυτόχρονα και κατά το ίδιο χρονικό διάστημα σε περισσότερους από έναν φορείς τότε έχουμε τη λεγόμενη παράλληλη ασφάλιση. Ο χρόνος της παράλληλης ασφάλισης δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί διαδοχικά, παρά μόνο για αυτοτελή συνταξιοδότηση από τον φορέα στον οποίο έχει πραγματοποιηθεί.

Παράδειγμα για τη μειωμένη

Ιδιαίτερα προσεκτικοί πρέπει να είναι οι υποψήφιοι συνταξιούχοι που δεν έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας σε όλα τα Ταμεία στα οποία έχουν ασφαλιστεί.

Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης με συμμετοχή έτερου φορέα και χρήση των διατάξεων της διαδοχικής, εφόσον ο ασφαλισμένος δεν έχει συμπληρώσει το όριο ηλικίας του συμμετέχοντος φορέα (όριο που απονέμει σύνταξη), τότε το ποσό που αποδίδει στον απονέμοντα υπολογίζεται μειωμένο. Η μείωση είναι 6% για κάθε χρόνο πριν από το όριο ηλικίας απονομής σύνταξης από τον συμμετέχοντα φορέα και με ανώτατο όριο 30%.

Εφόσον αιτηθεί ο ασφαλισμένος το εν λόγω ποσό μειωμένο, τότε η μείωση είναι εφ' όρου ζωής. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις των πατέρων 3 παιδιών στο Δημόσιο που έχουν μεγάλο χρόνο ασφάλισης στο ΙΚΑ.

Για παράδειγμα, άνδρας δημόσιος υπάλληλος έχει συμπληρώσει 27 έτη ασφάλισης. Από αυτά τα 12 στο ΙΚΑ και τα 15 στο Δημόσιο. Είναι πατέρας 3 παιδιών και 54 ετών σήμερα.

Στην περίπτωση αυτή η σύνταξή του θα υπολογιστεί σε δύο τμήματα. Ένα ποσό θα λάβει από το Δημόσιο και ένα από το ΙΚΑ. Για το τμήμα του Δημοσίου το ποσό της σύνταξης θα υπολογιστεί στο 80% των συντάξιμων αποδοχών για τα έτη μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2007 και στο 75% εφόσον υποβάλει αίτημα το 2012 για τα υπόλοιπα έτη.

Για το τμήμα του ΙΚΑ το ποσό της σύνταξης θα υπολογιστεί με βάση τις αποδοχές των τελευταίων 1.000 ημερών που είχε στην ασφάλιση του Ταμείου και τον συντελεστή ωρίμανσης. Επί αυτού του ποσού θα έχει μείωση 30%, καθώς δεν έχει συμπληρώσει το 60ό έτος της ηλικίας του, για το οποίο το ΙΚΑ αποδίδει σύνταξη στους άνδρες.

Υπολογισμός σε ένα Ταμείο

Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις το ποσό της σύνταξης -ακόμη κι αν υπάρχουν περισσότεροι του ενός φορείς κύριας ασφάλισης- υπολογίζεται σαν να έχει διανυθεί ο χρόνος σε ένα Ταμείο ασφάλισης. Ειδικότερα αυτό συμβαίνει :

Σε ασφαλισμένους οι οποίοι μέχρι και την 31 Δεκεμβρίου 1978 είχαν υπαχθεί διαδοχικά στην ασφάλιση δύο ή περισσότερων οργανισμών που ασφαλίζουν μισθωτούς ή αυτοτελώς απασχολούμενους και

Σε όσους ασφαλίστηκαν μεν διαδοχικά για πρώτη φορά από 1ης Ιανουαρίου 1979 και μετά, από φορέα ασφάλισης μισθωτών σε άλλο φορέα ασφάλισης μισθωτών, παρέμειναν όμως απασχολούμενοι στον ίδιο εργοδότη

Διαφορετικές ρυθμίσεις ισχύουν για το δημόσιο τομέα. Συγκεκριμένα όσοι έχουν απασχοληθεί σε αυτό με οποιαδήποτε σχέση εργασίας πριν την 31η Δεκεμβρίου 1982 είναι υποχρεωμένοι να εξαγοράσουν τον χρόνο που έχουν διανύσει σε άλλον φορέα ασφάλισης για θεμελίωση δικαιώματος και προσαύξηση του ποσού της σύνταξης. Η εξαγορά γίνεται με το 7% επί των συντάξιμων αποδοχών τη στιγμή της αίτησης και ο χρόνος υπολογίζεται ως να έχει διανυθεί εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΚΚΑΛΙΑΡΗ - ΕΘΝΟΣ / ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ